

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5 (2)

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 2026-yil, may.
2-qism*

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilkomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

TIJORAT BANKLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLAR TAHLILINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'NALISHLARI	12
Xudoyberdiyev Ulug'bek Axmad o'g'li	
O'ZBEKISTON KOMPANIYALARIDA DIVIDEND SIYOSATI JOZIBADORLIGINI OSHIRISH	16
Shermuxamedov Akmal Komiljonovich	
РАЗВИТИЕ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ФИНТЕХА И ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	21
Салимова Зиёда Рустамжон қизи	
ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARIDA YO'QOTISHLAR HISOBI UCHUN ISHCHI HISOBVARAQLARI TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH	27
Xojimurodov Zuxriddin Shukurullo o'g'li	
RAQAMLI MUHITDA BANK XIZMATLARINI MASOFADAN KO'RSATISHNI TAKOMILLASHTIRISH	32
Azlarova Aziza Axrorovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SOLIQ ORGANLARI FAOLIYATINI SUN'YI INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	36
Soyibova Matluba Ahmedboyevna	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	41
M.O. Yo'ldoshova	
NARXLARNI BOSHQARISHNING ZAMONAVIY KONSEPSIYASI SIFATIDA DINAMIK NARX SHAKLLANTIRISH	45
Anvar Deberdiyev	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH VA RIVOJLANTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT KO'LAMINI QISQARTIRISH YO'LLARI	49
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
STARTAP EKOTIZIMLARINI RAG'BATLANTIRISHNING SOLIQ MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: GLOBAL MUAMMOLAR VA HUDUDIIY IMKONIYATLAR	55
Ishimova Mohinur Absalomovna	
UMUMIY OVQATLANISH TIZIMIDA B2B MARKETINGINI JORII ETISH. (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	61
Zakirova Gulnoza Quدراتovna, Aliyeva Gulnora Ildarovna	
TIBBIYOT TASHKIOTLARIDA NOMOLIVAVIY AKTIVLAR HISOBI AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	67
Iskanov Xoljigit Nurkosimovich	
RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MARKAZIDA ICHKI AUDIT TIZIMINI TASHIL ETISH AMALIYOTI	73
Suyunov Yorqin Bekmurodovich, Nazarov Ubaydulla Abdumannapovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MONOPOLIYAGA QARSHI SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	79
Yuldashev Akmal Kiyomovich	
TOG'-KON KORXONALARIDA TEXNOLOGIK TIZIM HOLATINI BAHOLASH VA IQTISODIIY SAMARADORLIK ZAXIRALARINI ANIQLASH	83
Abirova Nargizabonu	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI VA ULARNING MILLIIY RIVOJLANISHI	88
Turayev Abduvohid Kuldashevich	

IQTISODIYOTNING INNOVATSION TARAQQIYOTI SHAROITIDA MEHNAT RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHDAGI XORIJ MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	93
Artiqova O'g'iljon Zafar qizi	
O'ZBEKISTON MILLIY TELERADIOKOMPANIYASI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA SEMIR MODELIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	101
Rustamov Zafar	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TANNARXINI PASAYTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	107
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
BUXORO ARK ANSAMBLI TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	111
Sulaymonova Malika Maxmudovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМОВ ПЛАНИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И АНАЛИЗА ДЕНЕЖНЫХ ПОТОКОВ НА МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	116
Муродов Шавкатжон Фарходович, Зайналов Ж. Р.	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDAGI INVESTITSION LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA MAVJUD MUAMMOLAR VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	121
Ochildiyeva Naima Mengziya qizi, Ollokulova Feruza Mansurovna	
TIJORAT BANKLARINING KREDITLASH AMALIYOTIDA SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	127
Melibayev Sodir Adilovich	
TIJORAT BANKLARI RENTABELLIGINI TA'MINLASHDA AKTIVLAR VA REGULYATIV KAPITALNING O'RNI	135
Sheraliev Abbos Xolmuminovich	
DIGITAL TRANSFORMATION OF DECISION-MAKING IN THE NATIONAL ELECTRICITY GRID OF UZBEKISTAN	140
Abdumalik A. Djumanov, Mukhlisa M. Gafurova, Tursunmurod R. Sobirov	
VIRTUAL IQTISODIYOTNING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH MEXANIZMLARI	147
Yuldashev Adhamjon Axadjonovich	
O'ZBEKISTON QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORINING RIVOJLANISH HOLATI VA INSTITUTSIONAL TUZILMASI.....	152
Shamsiddinov Ne'matjon Ashurali o'g'li	
ASOSIY VOSITALAR HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
To'ychiyeva Dilnoza Farxod qizi	
ELEKTRON TIJORAT BOZORIDA RISKLARNI BAHOLASH MASALALARI	162
Aripov Ulug'bek Bahodirovich	
UY-JOY BOZORINI IPOTEKA KREDITLASH AMALIYOTI ORQALI INTEGRATSIYA QILISH: O'ZBEKISTON SHAROITIDA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	166
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
HUDUDIY INVESTITSIYA TARKIBINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA DINAMIK TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA)	171
Mirzakulova Risolat Musurmankulovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI KREDITLASH TARTIBINI TAKOMILLASHTIRISH	175
Bo'taev O'tkir Eshboevich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI MOLIYALASHTIRISHNING INNOVATSION USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	181
Umarova Malika Nematjanovna	
РАЗВИТИЕ ИНСТРУМЕНТОВ ЗЕЛЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР СТАНОВЛЕНИЯ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	187
Рахмонов Джамшид Одил угли	

ПРОБЛЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЧЕЛОВЕЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ В ОРГАНИЗАЦИЯХ КУЛЬТУРЫ УЗБЕКИСТАНА.....	194
Абдусаламова Фарогат Сунатиллаевна	
BANK XIZMATLARI KO'RSATISH MEZONLARINI ANIQLASH VA ULARNI BAHOLASH.....	200
Avazbek Jo'rayev	
BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK OMILLARNING IQTISODIY AHAMIYATI	207
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	211
Berdimuratov Kuanishbay Genjebaevich	
ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ПРОЕКТОВ И ПРОГРАММ.....	215
Абдулаттоев Абдухакимжон Абдулхамид угли	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING "YASHIL" IQTISODIYOTGA O'TISH STRATEGIYASI.....	228
Mohichexra Melikovna Mo'minova	
INKLYUZIV TURIZMNI RIVOJLANTIRISH XUSUSIYATLARI: XALQARO TAJRIBA TAHLILI	233
Dilbar Xasanovna Aslanova, Usmanova Zumrad Islamovna	
TA'LIM TIZIMIDA MARKETING YONDASHUVI VA TAMOYILLARINI QO'LLASHNING NAZARIY ASOSLARI	239
Musayeva Shoira Azimovna, Raxmonova Aziza Tolibovna	
MEHMONXONALAR VA OILAVIY MEHMON UYLARI RIVOJLANISHINING NAZARIY ASOSLARI	245
Boynazarov Ulug'bek Egamberdiyevich	
HUDUDLARNING TURISTIK SALOHİYATIDAN FOYDALANISH ORQALI ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI.....	250
Daminov Mirvoxid Isroilovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOT RIVOJLANISHINING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: MAKROIQTISODIY VA TARMOQ KO'RSATKICHLARI ASOSIDA TAHLIL	255
Iminoxunov Abdukoxor Abdivaitovich	
OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING INNOVATSION SAMARADORLIKKA TA'SIRI	264
Abdunabiyev Sirojiddin G'anijon o'g'li	
ИССЛЕДОВАНИЕ АКТИВНОСТИ И СТАБИЛЬНОСТИ КАТАЛИЗАТОРОВ В ПРОЦЕССЕ ГИДРООЧИСТКИ НЕФТЕПРОДУКТОВ И ИХ РОЛЬ В ОХРАНЕ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ.....	271
Тураев Баходир Тиркашевич, Махманов Дониёр Махманович	
SURXONDARYO VILOYATI HUDUDIY TURIZM BOZORINING MARKETING TAMOYILLARI ASOSIDAGI KOMPLEKS TAHLILI	276
Namozov Shahzod Maxmud o'g'li	
INNOVATIVE TRANSFORMATION PROCESSES AND ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE FIELD OF AGRICULTURAL SERVICES.....	282
Djurayeva Dilnoza Davronovna, Boltayeva Shakhnoza Bebudovna	
COMPARISON OF HOSPITAL-BASED AND HOME-BASED REHABILITATION AFTER CERVICAL SPINE SURGERY IN UZBEKISTAN	290
Shokhrukh Ziyavaddinov	
O'ZBEKISTON AKSIYADORLIK JAMIYATLARI MOLIVAVIY KOEFFITSIYENTLARI TAHLILI	299
Norqulov Mirsaid To'lqin o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI TAHLILI	306
Turdiyev Izatulla Ollaqulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA IJARA HISOBI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	312
Xoliqulova Yulduz Panji qizi	

ELEKTR TARMOQLARI KORXONALARNING MOLIYAVIY BARQARORLIGIGA RAQAMLASHTIRISH VA INNOVATSIYALARNING O'RNI: XORIJ TAJRIBASI	317
Mavlonov Ozod Ulug'bekovich	
QISHLOQ XO'JALIGINI RIVOJLANTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING XORIJIY DAVLATLAR ILG'OR TAJRIBALARI VA ULARNI MAMLAKATIMIZDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	322
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich, Sharipova Lobar Umrbek qizi	
BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA BOSHQARISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	330
Boltayev Zokirjon Otanazarovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT TRANSFORMATSIYASI SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TO'LOV QOBILIYATINI TA'MINLASHNING INNOVATSION MEKANIZMLARI.....	334
Adilova Zohida Ikromjonovna	
MOLIYAVIY AKTIVLAR TARKIBIDAGI DEBITORLIK QARZDORLIKLARINI MHXS TALABLARI ASOSIDA BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	339
Umurzakov Dilshodbek Hakimovich	
ЦИФРОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕНЕДЖМЕНТА В УСЛОВИЯХ УДАЛЁННОЙ РАБОТЫ	345
Хамидов Далер Дилшодович	
ISMOIL SOMONIY MAQBARASINING TURISTIK SIG'IMINI BAHOLASH: BUXORO TARIXIY MARKAZI MISOLIDA.....	351
Choriyeva Dilovar Tohir qizi, Qilichov Muhridin Husniddin o'g'li	
CONSUMER TRUST IN UZBEKISTAN'S E-COMMERCE	356
Erkin Shavqiyev Professor, Ulugmurodov Farkhod	
IMPROVING THE FINANCING SYSTEM OF EXPORT ACTIVITIES OF SMALL BUSINESS ENTITIES.....	362
Karamatdinova Aysawle Parakhatovna	
XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARINING RAQAMLI MARKETING VOSITALARI TAHLILI: O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	369
Sharopova Nafosat, Xolmamatov Diyorbek	
SURXONDARYO VILOYATIDA MEHNAT BOZORI RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOY-IQTISODIY OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH	374
Islomov Bobur Bahodir o'g'li	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARGA AMORTIZATSIYA HISOBLASH USULLARI VA AUDITORLIK HISOBOTINI TAKOMILLASHTIRISH	380
Xasanov Shoxrux Raximjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTINI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA REAL SEKTOR KORXONALARINING ROLI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	385
Sobitova Ra'no Solidjonovna, Babaxadjayev Firdavs Bahodir o'g'li	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF THE NEW UZBEK CONSULTING SERVICES MARKET AND METHODS FOR ASSESSING THE POTENTIAL FOR ATTRACTING INVESTMENTS	388
Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
RESPUBLIKAMIZDA UMUMIY OVQATLANISH SOHASI XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARDAN FOYDALANISH.....	394
Kalanova Moxigul Baxritdinova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA KORXONA BOSHQARUVINING TASHKILY-IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	399
Azlarova Munira Muhammad-Amin qizi, Yoqubov Madaminbek Abdurahim o'g'li	
BALIQCILIK SOHASIDA TADBIRKORLIK MAJMUALARINI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISHNING ROSSIYA TAJRIBASI VA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	406
Rajapov Xayrulla Bekdurdiyevich	

RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA CHIQUINDILARNI BOSHQARISH TIZIMINING ZAMONAVIY MODELLARI	416
Xasanov Komil Mutalibjanovich	
TOSHKENT VILOYATI QISHLOQ HUDUDLARIDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI: EMPIRIK TAHLIL	421
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi	
METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR FINANCIAL SUPPORT FOR THE DEVELOPMENT OF ADDITIONAL ACTIVITIES IN FARM ENTERPRISES	426
Kalimbetov Khaliknazar Kurbanbaevich	
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO'NALISHLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	432
Suyarov Shaxzod Salim o'g'li	
XALQARO MOLIYA TASHKILOTLARIDAN O'ZBEKISTONGA JALB ETILGAN IMTIYOZLI MABLAG'LARNING SAMARADORLIGI	438
Turdiyeva Zarnigor Asqar qizi	
NAVOIY VILOYATIDA TURIZM XIZMATLARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH.....	442
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKNI BOSHQARISHNING XORIJIY AMALIYOTI.....	448
Turg'unov Nodirbek Muminjanovich	
KORXONALARDA STRATEGIK REJANI ISHLAB CHIQUISH DARAJALARI VA BOSQICHLARI	452
Zaripova Sayohat Zafarovna	
IQLIM O'ZGARISHINING AGRAR IQTISODIYOTGA TA'SIRI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA XALQARO TAJRIBA.....	457
Ozodxon Mahmudovna Qo'ziboyeva, Anvarbekov Fayzullo Rustamjon o'g'li, Rahmonova Xosiyatxon Fayzullo qizi	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF BANKING SERVICES THROUGH THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA TECHNOLOGIES.....	462
Mamatova Sevara Ilhom kizi	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISK MENEJMENT TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	470
Toshpulatov Davron Akromovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH: HOLAT, MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	477
Qorriyeva Shahnoza Safarbayevna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNING RASMIY IQTISODIYOTGA TA'SIRINI BAHOLASH MUAMMOLARI	482
Bobojonov Azimjon Akmal o'g'li	
NAVOIY VILOYATI QIZILQUM CHO'LLARIDA XALQARO TURIZMNI TASHKIL QILISH VA RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	486
Turayev Abduvoxid Kuldashevich	
BARQAROR SHAHAR RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ULARNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: TANLANGAN DAVLATLAR VA O'ZBEKISTON MISOLIDA	493
Dadabayeva Nigora Muxamatxanovna, Jahongirova Muazzamxon Jahongir qizi	
AUDIT TEKSHIRUVLARIDA AUDIT DALILLARINI YIG'ISH AMALIYOTINI ZAMONAVIY IT TEXNOLOGIYALARDAN VA "MACHINE LEARNING" DAN FOYDALANGAN HOLDA TAKOMILLASHTIRISH ("IPAK YO'LI" AITB MISOLIDA).....	499
Eshqurbonov Bahrom Norsoat o'g'li	
O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM BITIRUVCHILARINING MEHNAT BOZORIGA INTEGRATSIYASI: RAQAMLI KO'NIKMALAR OMILINING ROLI.....	506
Eshbo'riev Umarbek Rashidovich	
KOMPANIYALAR MOLIYASINING BARQARORLIGINI TA'MINLASH YO'LLARI.....	518
Rasulov Jasurbek Abdurasulovich	

ZAMONAVIY BAHOLASH FAOLIYATIDA PYTHON DASTURLASH TILINI QO'LLASHNING USLUBIY ASOSLARI VA ISTIQBOLLARI.....	522
Shaminov Abbosjon Faxriddin o'g'li	
MINTAQADA SANOAT TARMOQLARIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING TASHKILIY-IQTISODIY YO'NALISHLARI.....	527
Maxmudov Jasurbek Ergashevich	
HUDUDIY ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARI	532
Sulaymonov Sherzod Nasivaliyevich	
BARQAROR TURIZM VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	536
Sultonova Abduraimova Kamola Abdumannob qizi	
РАЗВИТИЕ КОРПОРАТИВНЫХ ФИНАНСОВ С УЧЕТОМ ESG-ПРИНЦИПОВ	542
Алиева Сусанна Сейрановна	
ЭМОЦИОНАЛЬНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ РУКОВОДИТЕЛЯ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	548
Алибекова Паризода Раджаб кизи, Алимова Машхура Тоирхоновна	
KREDIT RESURSLARINING HUDUDIY IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY SAVODXONLIKNING INSTITUTIONAL ROLI	554
G'aniyev Sanjar Poziljon o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH INVESTITSİYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH	561
Qorabayev Shuxratjon Axmadjonovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASH ORQALI INKLYUZIV INVESTITSION MUHITNI RIVOJLANTIRISH.....	568
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
AGROKLASTERLARNING TASHKILIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	573
Doliyev Samandar Toirovich	
MINTAQADA IQTISODIYOT TARMOQLARINI DIVERSIFIKATSİYALASH USULLARI.....	579
Sapayev Azamat Rustamovich	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI SAVDO SIYOSATINING O'RNI	583
Rustamova Nodira	
GAVKUSHON ANSAMBLI MISOLIDA BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI MEROS OBYEKTLARINING TURISTIK SIG'IM SALOHİYATI.....	587
Xolmurodova Moxichehra Dilmurodovna, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
ОПРЕДЕЛЕНИЕ МНОЖЕСТВЕННОГО КОРРЕЛЯЦИОННО-РЕГРЕССИОННОГО АНАЛИЗА С ПОМОЩЬЮ ПРИКЛАДНЫХ ПРОГРАММ	594
Ганиева Зулфия Самиевна	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY AHAMIYATI	600
G'aniyev M., Vannobova Gulhayo Tolibjon qizi	
BUXORO TARIXIY MARKAZIDAGI ABDULAZIZXON VA ULUG'BEK MADRASALARINING TURISTIK SIG'IM IMKONIYATLARINI BAHOLASH	604
Ro'ziqulova Feruza Qurbon qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATINI MOLIVAVIY RAG'BATLANTIRISH HAMDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI	612
Iskandarov Saidazamxon Salohiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA NOSTANDART BANDLIK ASOSIDA KICHIK BIZNES RIVOJINI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI.....	621
Fayzullayev Nurulla Baxromovich	
O'ZBEKISTONNING QAYTA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARIGA O'TISHI: MUAMMOLAR VA ISTIQBOLLAR.....	627
Ro'ziyeva Dilobar Isomjonovna, Jo'ramurodova Feruza Mardon qizi	

XARAJATLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI VA USULLARI	633
Toshimov Azizbek Hakimovich	
ГЛОБАЛЬНАЯ КОНКУРЕНЦИЯ МОДЕЛЕЙ РЕГУЛИРОВАНИЯ ИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ПРОМЫШЛЕННУЮ ПОЛИТИКУ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН	636
Рахматов Феруз Касымович, Садикова Дилафруз Ражабовна, Рахматов Фирдавс Феруз угли	
NODIR DEVONBEGI XONAQOHIDA TURISTIK SIG'IMNI BAHOLASH: FIZIK VA HAQIQIY SIG'IM TAHLILI	647
Odilova Muattar Akram qizi, Qilichov Muhriddin Husniddin o'g'li	
"O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASIDA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	654
Zoya Xalekeyeva, Jamgirbaeva Nilufar Dauilbay qizi	
O'ZBEKISTON SUVEREN XALQARO OBLIGATSIYALARINING NISBATAN PAST FOIZ STAVKADA JOYLASHTIRILISHI: INVESTORLAR ISHONCHI VA MAKROIQTISODIY BARQARORLIK IFODASI	662
Toyirov Yunus Alamovich, Nazarov Qilich Xolmuradovich	
РОЛЬ КРИТИЧЕСКОГО ЧТЕНИЯ В ФОРМИРОВАНИИ МАРКЕТИНГОВОГО МЫШЛЕНИЯ СТУДЕНТОВ	668
Усманова Зумрад Исламовна	
ДИЛЕММА ПЛАТОНА И ПОППЕРА: ИНТУИЦИЯ КАК АБСОЛЮТНАЯ РАЦИОНАЛЬНОСТЬ	673
Мулладжанова Хосият Яздонова	
IQTISODIY TARAQQIYOTGA ERISHISHDA ERKIN IQTISODIY HUDUDLAR: KECHA, BUGUN VA ISTIQBOL	678
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
MILLIY VALYUTA KURSI DINAMIKASINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI	684
Kurbanov Feruz Pirnazarovich, Xudaybergenov Yusufboy Murodovich	
QURILISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK	690
B.K.Abdusamatov, F.Ablakulov	
NNTLARNING IJTIMOY AHAMIYATGA MOLIK LOYIHALARINI DAVLAT GRANTI SHAKLIDA MOLIYALASHTIRISHDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING RAQAMLI MEKANIZMLARI	695
Xasanov Jahongir Botir o'g'li	
TIJORAT BANKLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA BAZEL III STANDARTLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	701
Absamatov Anvar Ergashevich	
B-READY XALQARO MEZONI: KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH ISTIQBOLLARI	706
Matniyozova Dilrabo Abdug'aprovna	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR SOHASINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI	711
D.A. Togayeva	

O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR SOHASINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ISTIQBOLLARI

D.A. Togayeva

Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali
“Gumanitar va ijtimoiy fanlar” kafedrasida dotsenti v.b., PhD

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonda xizmatlar sohasini diversifikatsiya qilishning dolzarbligi, mavjud holati va istiqbollari tahlil qilinadi. Xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiyotining barqaror o'sishi va bandlik darajasini oshirishda muhim omil bo'lib, uning tarkibiy jihatdan yangilanishi hamda kengaytirilishi iqtisodiy diversifikatsiyaning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maqolada transport, savdo, turizm, moliyaviy va raqamli xizmatlar kabi yo'nalishlarning o'zaro uyg'unlashuvi hamda innovatsion yondashuvlar asosida rivojlanish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, xizmatlar sohasida xususiy sektor ishtirokini kuchaytirish, investitsion muhitni yaxshilash va hududlararo tafovutlarni kamaytirish borasidagi muammolar hamda ularni bartaraf etish yo'llari tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: xizmatlar sohasi, diversifikatsiya, iqtisodiy rivojlanish, O'zbekiston iqtisodiyoti, xizmat turlari, innovatsion xizmatlar, raqamli xizmatlar, hududiy rivojlanish, bandlik darajasi, yangi ish o'rinlari, servis sektori, bozor infratuzilmasi, xususiy sektor ishtiroki, davlat strategiyasi, turizm va servis, ta'lim va tibbiyot xizmatlari.

Abstract. This article analyzes the relevance, current status and prospects of diversifying the services sector in Uzbekistan. The services sector is an important factor in the sustainable growth of the country's economy and increasing the level of employment, and its structural renewal and expansion are one of the main areas of economic diversification. The article considers the opportunities for development based on the integration of such areas as transport, trade, tourism, financial and digital services and innovative approaches. It also analyzes the problems of strengthening the participation of the private sector in the services sector, improving the investment climate and reducing regional disparities, and ways to overcome them.

Key words: services sector, diversification, economic development, the economy of Uzbekistan, types of services, innovative services, digital services, regional development, employment level, new jobs, service sector, market infrastructure, private sector participation, state strategy, tourism and service, education and medical services.

Аннотация. В данной статье анализируются актуальность, текущее состояние и перспективы диверсификации сектора услуг в Узбекистане. Сектор услуг является важным фактором устойчивого роста экономики страны и увеличения занятости, а его структурное обновление и расширение – одна из основных областей экономической диверсификации. В статье рассматриваются возможности развития, основанные на интеграции таких областей, как транспорт, торговля, туризм, финансовые и цифровые услуги, а также инновационные подходы. Также анализируются проблемы и пути их преодоления в контексте увеличения участия частного сектора в секторе услуг, улучшения инвестиционного климата и сокращения региональных диспропорций.

Ключевые слова: сектор услуг, диверсификация, экономическое развитие, экономика Узбекистана, виды услуг, инновационные услуги, цифровые услуги, региональное развитие, уровень занятости, новые рабочие места, сектор услуг, рыночная инфраструктура, участие частного сектора, государственная стратегия, туризм и услуги, образование и медицинские услуги.

KIRISH

Bugungi kunda xizmatlar sohasi har qanday mamlakat iqtisodiyotining ajralmas tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Jahon amaliyotida xizmatlar sektori yalpi ichki mahsulotda katta ulushni egallab, iqtisodiy o'sish, yangi ish o'rinlari yaratish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. O'zbekiston Respublikasi ham so'nggi yillarda xizmatlar sohasini rivojlantirish, uning tarmoqlarini kengaytirish va diversifikatsiya qilish borasida muhim islohotlarni amalga oshirmoqda.

Xususan, transport-logistika, axborot-kommunikatsiya, moliyaviy xizmatlar, raqamli texnologiyalar asosidagi xizmatlar, ta'lim va tibbiyot xizmatlari kabi yo'nalishlar jadal rivojlanmoqda. Shu bilan birga, hududlararo hamkorlikni kuchaytirish, kadrlar salohiyatini oshirish va innovatsion infratuzilmani yanada rivojlantirish orqali xizmatlar sohasining diversifikatsiyasini yangi bosqichga olib chiqish uchun keng imkoniyatlar shakllanmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmatlar sohasi jahon iqtisodiyotida eng tez rivojlanayotgan tarmoqlardan biri hisoblanadi. Iqtisodiy adabiyotlarda xizmatlar sohasini diversifikatsiya qilish mamlakat iqtisodiyoti barqarorligini ta'minlash, aholi bandligini oshirish va yalpi ichki mahsulot hajmini ko'paytirishning muhim omili sifatida baholanadi. O'zbekistonda ham so'nggi yillarda xizmatlar sektorini modernizatsiya qilish, raqamli xizmatlarni joriy etish va yangi xizmat turlarini rivojlantirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Ilmiy adabiyotlarda xizmatlar sohasi iqtisodiyotning innovatsion tarmog'i sifatida talqin qilinadi. Xususan, Philip Kotler xizmatlarni iste'molchilar ehtiyojini qondirishga qaratilgan nomoddiy faoliyat deb ta'riflaydi. Uning fikricha, xizmatlar sohasida raqobatbardoshlikni ta'minlash uchun xizmat turlarini kengaytirish va sifatni oshirish muhim ahamiyatga ega.

Mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan ham xizmatlar sohasini rivojlantirish masalalari keng tadqiq qilingan. Jumladan, B.Xodiyevning iqtisodiyot nazariyasiga oid ishlarida xizmatlar sohasi milliy iqtisodiyot tarkibiy o'zgarishlarining asosiy yo'nalishi sifatida baholanadi. Olim xizmatlar ulushining ortishi mamlakat iqtisodiyotining postindustrial rivojlanish bosqichiga o'tayotganligini ko'rsatishini ta'kidlaydi.

Sh.Abdullayeva o'z tadqiqotlarida xizmatlar sohasining tarkibiy tuzilishi va uning iqtisodiy samaradorligini tahlil qilgan. Muallifning fikricha, xizmatlar sohasini diversifikatsiya qilishda bank-moliya xizmatlari, sug'urta, turizm, axborot-kommunikatsiya va transport xizmatlari ustuvor ahamiyatga ega. Shuningdek, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik xizmatlar bozorini rivojlantiruvchi asosiy subyektlar sifatida ko'rsatiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiyotni modernizatsiya qilishga qaratilgan farmon va qarorlari ham mazkur sohada muhim manba hisoblanadi. Ularda xizmatlar sohasining yalpi ichki mahsulotdagi ulushini oshirish, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, elektron tijoratni kengaytirish va aholiga zamonaviy xizmat ko'rsatish vazifalari belgilab berilgan. Ayniqsa, hududlarda xizmatlar infratuzilmasini rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo'nalishlaridan biri sifatida qayd etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda kichik biznesning xizmat ko'rsatish sohasida duch keladigan asosiy muammolarini aniqlash hamda ularni bartaraf etish yo'llarini o'rganish maqsadida turli ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahon banki va Xalqaro valyuta jamg'armasi hisobotlarida O'zbekistonda xizmatlar sohasining so'nggi yillarda yuqori sur'atlarda rivojlanayotgani ta'kidlangan. Ushbu manbalarda raqamli xizmatlar, logistika, turizm va moliyaviy xizmatlar iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlari sifatida baholanadi. Shu bilan birga, xizmatlar bozorida raqobat muhitini kuchaytirish va xususiy sektor ishtirokini kengaytirish zarurligi qayd etilgan.

Mazkur maqolada O'zbekistonda xizmatlar sohasining hozirgi holati tahlil qilinadi, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ko'rib chiqiladi hamda sohani diversifikatsiya qilish istiqbollari bo'yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Xizmatlar sohasi — bu iqtisodiy faoliyat turlarining eng dinamik rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri bo'lib, uning ichiga savdo, transport, moliya, aloqa, ta'lim, sog'liqni saqlash, turizm, IT va boshqa ko'plab xizmatlar kiradi (1,2-jadvallar; 1-rasm).

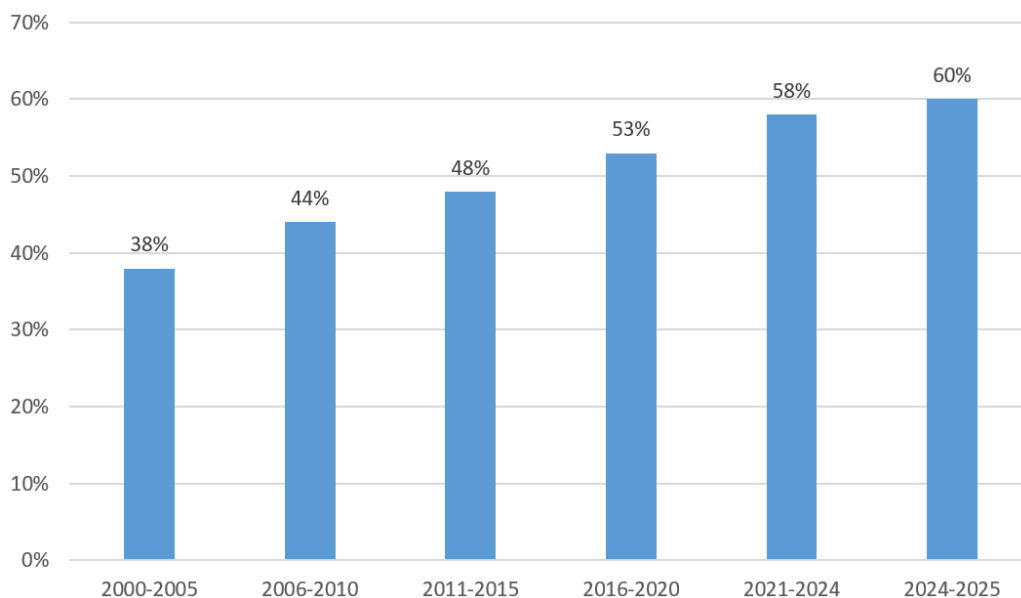
1-jadval. Xizmatlar sohasining iqtisodiyotdagi o'rni¹ (yillar kesimida)

Davr (yillar)	YAIMdagi ulushi (%)	Asosiy xususiyatlar	Iqtisodiy ahamiyati
2000–2005	37–40 %	Savdo va maishiy xizmatlar ustun, xususiy sektor sust	Ikkilamchi rol, sanoat va qishloq xo'jaligi yetakchi
2006–2010	42–45 %	Bank-moliya, aloqa, savdo rivojlandi	Iqtisodiyotda ahamiyati oshdi
2011–2015	46–49 %	Ta'lim, tibbiyot, logistika kengaydi	O'sishning muhim manbaiga aylandi
2016–2020	50–55 %	Turizm, IT, transport rivoji, COVID-19 ta'siri	Yetakchi tarmoqqa aylandi
2021–2024	55–60 %	Raqamli xizmatlar, e-commerce, IT	Iqtisodiyot tayanch ustuni
2024–2025	60 % ga yaqin	Innovatsion va eksportga yo'naltirilgan xizmatlar	Barqaror o'sish va bandlik manbai

1 Manba: muallif ishlanmasi.

2-jadval. Xizmatlar sohasining hozirgi holati² (umumiy)

Ko'rsatkich	Hozirgi holat
YAIMdagi ulushi	50 % dan yuqori
Bandlik	Eng ko'p ish o'rni yaratuvchi soha
Tez rivojlanayotgan yo'nalishlar	IT, turizm, transport, moliya
Asosiy muammolar	Kadrlar yetishmasligi, hududiy nomutanosiblik
Rivojlanish istiqbollari	Raqamli va innovatsion xizmatlar

1-rasm. Xizmatlar sohasining YAIMdagi ulushi³ (yillar bo'yicha)

Diagrammadan ko'rinib turibdiki, xizmatlar sohasining ulushi yildan yilga oshib borgan. 2016-yildan keyin o'sish tezlashgan, bunga:

- iqtisodiy islohotlar,
- raqamli xizmatlar,
- xususiy sektor faolligi sabab bo'lgan.

2024–2025-yillarga kelib xizmatlar sohasi YAIMning asosiy qismini tashkil etmoqda.

Bugungi kunda xizmatlar sohasi O'zbekiston iqtisodiyotida yetakchi o'rinlardan birini egallab, yalpi ichki mahsulotning yarmidan ortig'ini shakllantirmoqda. Ushbu soha aholining bandligini ta'minlash, daromadlarni oshirish va iqtisodiy barqarorlikka erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, xizmatlar sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va modernizatsiya jarayonlari sohaning kelgusidagi rivojlanish salohiyatini yanada kengaytirmoqda.

Avvalo, xizmatlar sohasida mehnat unumdorligini oshirish uchun katta imkoniyatlar mavjud. Ko'plab xizmat turlari, xususan, chakana savdo, transport va maishiy xizmatlarda zamonaviy boshqaruv va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali qo'shilgan qiymatni yanada oshirish imkoniyati shakllanmoqda. Bu esa xizmatlar sohasining umumiy samaradorligini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Ikkinchidan, innovatsion va yuqori texnologiyalarga asoslangan xizmatlar bosqichma-bosqich rivojlanib bormoqda. Axborot texnologiyalari, konsalting, moliyaviy va professional xizmatlar kabi yo'nalishlarning iqtisodiyotdagi ulushi ortib borayotgani xizmatlar eksportini kengaytirish hamda O'zbekistonning global xizmatlar bozoridagi raqobatbardoshligini mustahkamlash uchun muhim zamin yaratmoqda.

Uchinchidan, xizmatlar sohasi bilan sanoat va ishlab chiqarish tarmoqlari o'rtasidagi hamkorlik izchil rivojlanmoqda. Logistika, muhandislik, marketing va servis xizmatlarini ishlab chiqarish jarayonlariga kengroq integratsiya qilish orqali ishlab chiqarish samaradorligini yanada oshirish imkoniyatlari mavjud.

Shuningdek, raqamli infratuzilmani rivojlantirish borasida keng ko'lamlı ishlar amalga oshirilmoqda. Hududlarda internet tezligini oshirish, raqamli to'lovlar va elektron xizmatlar qamrovini kengaytirish onlayn savdo, masofaviy xizmatlar va IT sohasining jadal rivojlanishiga xizmat qilmoqda.

² Manba: muallif ishlanmasi.

³ Manba: muallif ishlanmasi.

Xizmatlar sohasida yana bir muhim yoʻnalish — malakali kadrlar salohiyatini oshirish hisoblanadi. Ta'lim tizimini mehnat bozori talablariga moslashtirish, xorijiy tillar, zamonaviy texnologiyalar va xizmat koʻrsatish madaniyatiga oid koʻnikmalarni rivojlantirish orqali xizmatlar sifati va samaradorligini yanada yaxshilash imkoniyati kengaymoqda.

Bundan tashqari, hududlar oʻrtasida xizmatlar rivojlanishini muvozanatli tashkil etishga alohida eʼtibor qaratilmoqda. Poytaxt va yirik shaharlarda shakllangan ilgʻor tajribalarni chekka hududlarga tatbiq etish orqali hududiy iqtisodiy rivojlanishni yanada jadallashtirish imkoniyatlari mavjud.

Shu bilan birga, ayrim xizmat tarmoqlarida raqobat muhitini rivojlantirish va xususiy sektor faolligini oshirish boʻyicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Telekommunikatsiya, transport va moliyaviy xizmatlarda zamonaviy bozor mexanizmlarini joriy etish xizmatlar sifati va isteʼmolchilar manfaatlarini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

Oʻzbekistonda xizmatlar sohasi jadal rivojlanayotgan boʻlib, uning samaradorligini yanada oshirish uchun keng imkoniyatlar mavjud. Mehnat unumdorligini oshirish, innovatsion xizmatlarni rivojlantirish, raqamli infratuzilmani mustahkamlash, kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va hududiy tenglikni taʼminlash xizmatlar sohasining kelgusi barqaror rivojlanishida asosiy omillar boʻlib qoladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xizmatlar sohasi Oʻzbekiston iqtisodiyotida muhim va yetakchi tarmoqlardan biri boʻlib, yalpi ichki mahsulotning salmoqli qismini shakllantirmoqda hamda aholining bandligini taʼminlashda katta ahamiyat kasb etmoqda. Soʻnggi yillarda ushbu sohada olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar, xususiy sektorni qoʻllab-quvvatlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida xizmatlar hajmi va turlari kengayib bormoqda. Shu bilan birga, xizmatlar sohasida mehnat unumdorligini oshirish, innovatsion va yuqori qoʻshilgan qiymatli xizmatlarni kengaytirish, malakali kadrlar salohiyatini mustahkamlash, hududiy rivojlanish muvozanatini taʼminlash hamda raqobat muhitini yanada rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjud. Ushbu yoʻnalishlardagi islohotlar xizmatlar sohasining iqtisodiy samaradorligini oshirib, uning salohiyatini toʻliq namoyon etishga xizmat qilmoqda.

Mazkur yoʻnalishlarni yanada rivojlantirish va xizmatlar sohasining barqaror oʻsishini taʼminlash maqsadida bir qator amaliy takliflarni ilgari surish mumkin. Avvalo, xizmatlar sohasida mehnat unumdorligini oshirish maqsadida zamonaviy boshqaruv usullarini joriy etish, xizmat koʻrsatish standartlarini takomillashtirish va yuqori qoʻshilgan qiymat yaratadigan xizmat turlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, axborot texnologiyalari, moliyaviy, konsalting va professional xizmatlarni qoʻllab-quvvatlash orqali innovatsion xizmatlar ulushini oshirish xizmatlar sohasining raqobatbardoshligini yanada kuchaytirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, raqamli infratuzilmani rivojlantirish, internet tarmogʻi qamrovini kengaytirish va elektron xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini oshirish xizmatlar sohasining zamonaviy talablarga moslashishiga xizmat qiladi. Kadrlar salohiyatini oshirish maqsadida taʼlim tizimini mehnat bozori ehtiyojlariga moslashtirish, kasbiy tayyorgarlik va qayta tayyorlash dasturlarini kuchaytirish lozim. Hududlar oʻrtasidagi tafovutlarni kamaytirish uchun chekka hududlarda xizmatlar infratuzilmasini rivojlantirish va tadbirkorlikni ragʻbatlantirish zarur.

Shuningdek, raqobat muhitini kuchaytirish, monopoliyani qisqartirish va xususiy sektor uchun teng sharoitlar yaratish xizmatlar sifati oshirishga hamda isteʼmolchilar manfaatlarini himoya qilishga xizmat qiladi. Umuman olganda, mazkur takliflarning izchil amalga oshirilishi Oʻzbekistonda xizmatlar sohasining iqtisodiyotdagi oʻrnini yanada mustahkamlab, mamlakatning barqaror va innovatsion rivojlanishiga muhim hissa qoʻshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Oʻzbekiston Respublikasi davlat statistika qoʻmitasi. Iqtisodiy faollik va xizmatlar sohasining rivojlanish koʻrsatkichlari [Internet manba]. – Tashkent, 2024. – URL: <https://stat.uz>
2. World Bank. Uzbekistan: Services Sector Development and Challenges. Washington, 2024. – URL: <https://uz.kursiv.media>
3. Tashkent Times. Reforms Needed in Uzbekistan's Services Sector to Boost Growth and Jobs. 2024. – URL: <https://www.tashkenttimes.uz>
4. Yuz.uz. Xizmatlar sohasidagi natijalar tahlili [Internet manba]. – 2024. – URL: <https://yuz.uz>
5. Abdullayev, S., & Tursunov, M. Oʻzbekiston xizmatlar sohasi rivoji va iqtisodiy samaradorligi. Tashkent: Oʻzbekiston Iqtisodiy Tadqiqotlar Markazi, 2023. – 156 b.
6. Karimov, D. Raqamli iqtisodiyot va xizmatlar sohasining innovatsion rivoji. Tashkent: Fan va Texnologiya, 2022. – 98 b.
7. Raximov, F. Hududlar boʻyicha xizmatlar sektori va bandlik muammolari. Tashkent: Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti, 2021. – 112 b.
8. Sultonov, B.A. Oʻzbekistonda gastronomik turizmni rivojlantirish masalalari (PhD.03/28.02.2022.I.18.01). Avtoreferat. Samarqand: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2024.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>